Viorica RĂILEANU

Institutul de Filologie
(Chişinău)

FORMAREA ANTROPONIMELOR: SUFIXUL GRECESC *-ACHE* (*-ACHI*)

Abstract

The Romanian language has always been in a dynamic process of linguistic interference, favored by the geographical, political, economic, cultural context.

Besides words, the Romanian language borrowed suffixes. One of them is the suffix *-ache (-achi)*, which is of Greek origin. In the original language it formed only diminutives, especially from first names. Due to imposed strategies and family traditions, this suffix has experienced a period of prosperity throughout the Greek rule. During the evolution of our literary language it marked a separate period of Greek influence. Today the suffix *-ache (-achi)* doesn't form new derivatives, but it is found in ready formations, namely in last names.

Keywords: linguistic interference, Greek influence, denominative system, last name, suffix, antroponymic derivatives.

Limba română s-a aflat dintotdeauna într-un dinamic proces de interferenţă lingvistică, favorizat de contextul geografic, politic, economic, cultural ş.a. Fără a impieta asupra caracterului său romanic, idiomurile vecine, şi nu numai, i-au împrumutat cu generozitate, în primul rând, cuvinte, lexicul dovedindu-se compartimentul cel mai deschis, mai penetrabil al limbii. În lucrarea *Încercare asupra fondului principal lexical al limbii române*, Al. Graur arată că fondul principal al limbii române, după origine, are următoarea componenţă: latine: 58,21%; slave: 21,49%; formate în româneşte din elemente latine: 2,11%, formate în româneşte de elemente slave: 0,14%; necunoscute: 4,65%; „internaţionale": 5,85%; maghiare: 2,26%; autohtone (comune cu albaneza): 1,69%; greceşti: 1,27%. Cuvintele de origine franceză, engleză, turcă şi cele de origine onomatopeică, în statistica făcută de Al. Graur, alcătuiesc toate sub 1% [1, p. 59].

În acest context, influenţele exercitate de limba greacă, pe parcursul întregii sale evoluţii, sunt considerabile. Conform principiului „etimologiei directe" [2, p. 66-67], cuvintele eline (vechi greceşti) intrate în română prin latină nu pot fi considerate împrumuturi greceşti propriu-zise. Ele şi-au modificat forma, uneori şi sensul, şi au fost moştenite de română nemijlocit din limba-sursă, latina. Abia în perioada feudalismului timpuriu, dominată de cultura Bizanţului, grecismele bizantine sunt termeni împrumutaţi direct [3; 4, p. 244]. Şi în cazul acestora însă se impune circumspecţie, deoarece majoritatea presupun (cel puţin fonetic) un intermediar slav. Bizantinismelor directe (numite

BDD-A6829 © 2012 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:56:02 UTC)

şi influenţe din mediogreacă) li se adaugă, într-o a treia perioadă, cuvintele din greaca modernă (neogreacă), acestea fiind, fără îndoială, majoritare şi, indiferent de poziţia lor în vocabularul limbii române contemporane, edificatoare pentru influenţa greacă în general. Cercetătorii le grupează în antefanariote, fanariote şi postfanariote (neologice) [5, p. 11], dar această clasificare nu este relevantă pentru studiul pe care îl propunem, pentru că noi avem un alt obiectiv şi anume depistarea sufixelor de origine greacă care au stat la baza creării antroponimelor româneşti. Aceste sufixe vor forma aria preocupărilor noastre în lucrarea de faţă, deoarece antroponimia, alături de lexicul comun, s-a dovedit la fel de permeabilă oricăror influenţe străine din tendinţa de înnoire a sistemului denominativ. Astfel, antroponimia fiecărui popor modern, inclusiv cel românesc, se caracterizează printr-un aspect heteroclit. Atestăm în nomenclatorul onomastic atât prenume şi nume de familie specifice româneşti, cât şi prenume şi nume de familie de origine neromânească, dar care fac parte integrantă din tezaurul onomastic al Republicii Moldova.

De-a lungul timpului, influenţa grecească în domeniul antroponimic românesc s-a manifestat direct şi masiv, în două etape. Prima etapă, una foarte veche, o putem pune la „începutul vieţii noastre de Stat". Fondul onomastic grecesc, din această perioadă, a dat nume femeieşti ca: *Antimia*, *Axana*, *Axinia*, *Chira (< Chir* „domn"), de unde *Chiraţa* „doamna", *Despina* (*Despa*) „stăpâna", *Dochia*, *Frăsina* (< *Eufrosina*), mai târziu *Frosa, Irina*, *Nastasia* (< *Anastasia* „înviere"), *Odochia* (< *Evdochia*, amputându-se partea de la început), *Safta* (< *Elisabeta*; *Ilisafta*). [6, p. 15] În acest lot vechi grecesc mai trebuie incluse şi numele bărbăteşti, nume ale sfinţilor sau martirilor creştini: *Acachie, Agapie, Alexandru, Amfilohie, Anastasie, Anatolie, Andronic, Antim, Antonie* (devenit *Andonie*), *Atanasie*, *Eftemie, Eusebiu, Eustatie, Evghenie, Filimon, Filip, Grigorie, Hrizea* (*Hrizică* şi *Rizea*)*, Macarie, Neofit, Nestor, Nichifor, Timotei, Zinon, Zosima* etc. Unele dintre acestea au venit de la călugări: *Atanasie* „nemuritorul", a devenit simplu *Tănase, Aristarh* (devenit *Alistar*), *Axente* (devenit *Acsintie*), *Chariton* (devenit *Ariton*), *Dosoftei, Eftimie* (devenit *Iftenie*), *Efrim* (devenit *Ifrim*), Fotin (devenit Fotea), *Galaction* (devenit *Galanton*), *Onofrei* (devine *Onufrie*), *Ptolomei, Rălion* (*Ilarion*), *Serafim, Silivestru* (şi *Solovăstru*), *Terenţiu* (devenit *Terente*) etc. [6, p. 15; 7, p. 30] Multe nume preluate sunt compuse cu numele lui *Christos,* numite şi teonime*: Christodor, Christodul, Christofor* sau cu numele lui *Dumnezeu* (< *gr. Theos*) *Theodor, Theodul, Theofan, Theofil, Theofilact, Theofor, Teohari.* Toate aceste nume au fost incluse ulterior în calendarul bisericii ortodoxe.

Cea de-a doua etapă este reprezentată de nume mai noi. Imigranţii greci au adus în Moldova şi Ţara Românească mai mult nume greceşti moderne, formate din nume calendaristice precum: *Iorga* şi *Iordachi* (< *Gheorghe*), *Iani* şi *Ene* (< *Ioan*), *Mihali* (< *Mihail*) [8, p. XLVI], precum şi *Dima* din *Dimitrie*, *Scarlat, Stamati, Panait, Paraschiva* (=*Parasca*)*, Casandra*. [7, p. 30] Nume laice neogreceşti sunt puţine: *Chera, Chiraţa, Defte, Frangu, Iamandi, Mahera, Marghiol, Matraca, Moscu, Pantazi, Zisu* etc. [8, p. XLVI] Aceste nume au rezistat, datorită prezenţei fanarioţilor[1] pe teritoriul ţării noastre. Anume în epoca domniei fanarioţilor, o dată cu materialul antroponimic grecesc, în limbă se impun, încetul cu încetul, dintr-un cerc restrâns de iniţiaţi în limba greacă,

[1] Greci nobili, originari din Fanar (mahala din Constantinopol); domn al uneia din ţările româneşti, între 1716 şi 1821, de origine greacă din Fanar.

BDD-A6829 © 2012 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:56:02 UTC)

în pături tot mai largi de vorbitori, anumite sufixe cu caracter productiv, evocând în mare măsură numele proprii. Este vorba de sufixul grec masculin *-άκης*, înrudit cu hipocoristicul *-άκι.* Acest sufix forma în limba de origine doar diminutive, în special de la prenume, *Papadachi* (în greceşte „popic"). Derivatele cu acest sufix au fost preluate de limba româna direct din neogreacă, la începutul secolului al XVIII-lea.

Astfel, pe lângă sufixele tradiționale, tipice onomasticii româneşti, mai frecvent utilizate în derivare: *-escu* sau *-eanu*, a fost întărit şi sufixul *-ache*[1].

În antroponimia românească erau folosite simultan două forme ale sufixului amintit: *-ache* şi *-achi* (*-achi* este de fapt grecescul *-άκης*, *-άκι*, pe când *-ache* ar putea fi o adaptare românească) şi sunt întâlnite deopotrivă atât în componența unor nume *Costachi*, *Dumitrachi*, *Filipache*, *Gheorgache, Ianachi*, *Iordachi, Petrachi*, cât şi a unor prenume[2]. În prenume totuşi evocă un grad mai ridicat de familiaritate, care poate produce efecte comice.

Numele formate cu *-ache* (*-achi*) au fost folosite în ambele principate române, Moldova şi Muntenia: *Anghelache*, logofăt în Țara Românească (a. 1754), răzeş în Moldova (1712), vornic în Moldova (1731), fiul logofătului Mihai din Târgovişte (1714), moşan în Moldova (1747); *Balasache Iordache,* paharnic în Țara Românească (1801); *Bădălache* Ioachim, negustor din Făgăraş (1806); *Covachi,* ciobotar, țigan rob în Moldova (1821), *Govachi* Ion, clăcaş în Oltenia (1828); *Dumitrache*, din toate regiunile țării cu diverse ocupații, în special ranguri boiereşti; *Enache* la fel; *Fotache,* zugrav la biserica Crainici din Mehedinți (1818); *Iacovache*, cârciumar (1798), vameş (1661); *Petrache,* băcan, cântăreț etc., *Stăvărache*, cojocar, ctitor; *Vasilache:* preot în Făgăraş (1763), mare postelnic în Țara Românească (1676). [9, p. 123] În lista derivatelor cu *-ache* (*-achi*) găsim reprezentate mai toate categoriile sociale. Totuşi, la început, majoritatea purtătorilor făceau parte din rândul elitelor şi denumeau ranguri boiereşti ca logofăt, stolnic, vornic, medelnicer, cămăraş, paharnic şi altele, abia în secolul al XIX-lea derivatele cu *-ache* (*-achi*) pătrund, prin modă, ca adaos la prenume, în pătura de jos la oraşe şi la sate[3].

Cercetând documentele istorice dintre anii 1600 şi 1850, în special *Letopisețele* publicate de Mihail Kogălniceanu[4], documentele lui Nicolae Iorga[5], se poate observa cu uşurință marea productivitate a lui *-ache* (*-achi*).

[1] Zizi Ştefănescu-Goangă a publicat un articol monografic în *Studii şi materiale privitoare la formarea cuvintelor în limba română,* v. III, 1962, unde a întreprins o prezentare detaliată a sufixului.

[2] Astăzi în nomenclatorul oficial sunt atestate doar două persoane cu prenumele *Costache*, alte prenume cu acest sufix nu sunt.

[3] Sufixul a rezistat cu această nuanță (diminutivală, dezmierdătoare), mai ales în limba vorbită până aproape de zilele noastre, contrar părerii lui Puşcariu, care afirmă că sufixul nu a pătruns în popor, ci s-a răspândit numai în clasele care au suferit puternic influența grecească – boierii şi negustorii.

[4] Între 1872 şi 1874, sub titlul *Cronicile României* sau *Letopisețele Moldaviei şi Valahiei*, M. Kogălniceanu tipăreşte la Bucureşti o nouă ediție a operelor cronicarilor, în trei volume.

[5] N. Iorga, *Studii şi documente cu privire la istoria românilor.* Bucureşti, în 25 volume (1901-1913).

BDD-A6829 © 2012 Academia de Ştiințe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:56:02 UTC)

În evoluția sufixului *-ache* (*-achi*) la derivatele antroponimice putem distinge trei perioade. În prima perioadă, când limba neogreacă devine limba oficială a curții şi când însăşi civilizația grecească pătrunde mai adânc în Țările Române, imprimând vieții de stat (administrației şi jurisdicției), vieții religioase şi, parțial vieții intelectuale şi sociale, un caracter grecesc tot mai pronunțat, sufixul *-ache* (*-achi*) cunoaşte o productivitate foarte mare, fiind legată şi de nuanța afectivă, de dezmierdare, de alintare, valoare cu care a venit din limba greacă. Cel botezat *Dumitru, Vasile* putea fi alintat *Dumitrache, Vasilache* etc., care ulterior au servit ca supranume, iar urmaşii, ştiindu-se coborâtori din acestea, au optat mai târziu să le fie nume de familie. Cunoaştem personalități care au purtat astfel de nume: Veniamin Costache (cărturar şi traducător român, Mitropolit al Moldovei), Costachi Conachi (poet moldovean), Manolache Costache Epureanu (om politic ministru şi prim-ministru al României), Enache Kogălniceanu (ultimul cronicar al Moldovei), Eudoxiu Hurmuzachi (istoric, politician şi patriot roman) etc.

A doua perioadă este marcată odată cu modernizarea occidentală, atunci când fanarioții nu mai sunt puternici, şi deci influența grecească scade foarte mult. Pe plan social se observă o schimbare de atitudine față de fanarioți, are loc respingerea grecismelor şi a grecilor, care sunt numiți *cochínț (cochínte)* (reg., înv.) „poreclă dată de țărani arendaşilor greci"; *capră* „poreclă ironică dată grecilor"; (numele de familie atestate astăzi *Capra* (52), *Capră* (34), poate de atunci se trag?); *grecotei* „grec (ironic, peiorativ)"; „… *grecotei cu nas subțire;./ Toate mutrele acestea sunt pretinse de roman, / Toată greco-bulgărimea e nepoata lui Traian! / Spuma asta-nveninată, astă plebe, ăst gunoi / Să ajung-a fi stăpână şi pe țară şi pe noi*!" (M. Eminescu, *Scrisoarea a III-a*).

Probabil de atunci ne vin şi expresiile: *Două lucruri nu s-au văzut pe lume: cal verde şi grec cuminte*; *Se poftesc ca grecii la puşcărie* (se zice când două persoane se poftesc una pe alta, din condescendență, să intre înainte pe uşă); *A se sui Enache la cap* (a se îmbăta); *Enache se pune pe gene* etc.

Astfel, derivatele antroponimice cu sufixul *-ache* (*-achi*) încep să-şi piardă vechea valoare de sufix diminutival, hipocoristic. Asistăm la un proces invers celui inițial. Sufixul *-ache* (*-achi*) exprimă acum batjocura şi îi este ataşată în mod stabil o conotație ironică. Nu mai este la modă să te cheme *Dumitrache, Vasilache,* ba chiar dimpotrivă formațiile cu *-ache* (*-achi*) sunt luate în derâdere.

La formarea valorii depreciative a sufixului au contribuit decisiv conotațiile culturale ale grecismelor, dar şi faptul că e vorba de un sufix diminutival, iar diminutivele, după cum ştim, dezvoltă adesea, prin contrastul dintre sufix şi bază, valori ironice (*scriitoraş*, *doctoraş*). [10]

Evocarea indirectă a unei epoci provine nu doar din ironia diminutivării. Valoarea stilistică a sufixului reiese şi din literatură, care a descris-o cu accente comice. În opera literară atestăm o trecere de la numele proprii la numele comune, în special pentru

BDD-A6829 © 2012 Academia de Ştiințe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:56:02 UTC)

numele de câini. Aici întâlnim destul de multe derivate cu *-ache: Gilibache*, *Fudulache, Lupache, Parisache, Samurache*[1] etc. [11, p. 400]

Rolul lui I. L. Caragiale în păstrarea şi în accentuarea nuanţelor ironice ale sufixului în onomastică e infailibil (cert), dacă ne amintim de personajele expresive din comediile dramaturgului. Virtuozitatea lingvistică a lui Caragiale atinge culmi nebănuite, atunci când inventează un nume ca *Trahanache, Dandanache, Dumitrache, Anghelache*, *Tache*, *Lache*, *Mache* etc. [12, p. 196], fiecare dintre ele având o trăsătură dominantă de caracter, ilustrând aşadar un tip anume. Predilecţia genialului dramaturg român pentru caracterizarea tipologică a personajelor sale literare prin numele acestora, atât de hazlii şi de şocante, (care ar putea face „concurenţă stării civile", aşa cum susţine G. Ibrăileanu), se demonstrează prin faptul că scriitorul era un bun cunoscător al limbii greceşti, ceea ce i-a permis utilizarea cu un ascuţit simţ lingvistic a unor cuvinte româneşti de origine balcanică, pentru obţinerea unor efecte comice cuceritoare. Numele de (Zaharia) *Trahanache,* ca să luăm doar un exemplu, este definitoriu pentru comicul onomastic caragelian. *Trahanache*, vine din termenul grecesc τραχανά(ς) (>*trahana*, cf. tc. *tarhana*), amplificat apoi cu sufixul numelor de familie în *-ache*, care nu se datorează, cred, în exclusivitate, numai înţelesului acestuia: un „aluat frământat cu ouă şi redus în firişoare care se bagă în supă"; „aluat nedospit frecat mărunt în palmă sau ras pe răzătoare din care se fac frecăţeii care se fierb în supă" [conform explicaţiilor lui Lazăr Şăineanu], „griş cu lapte", sugerând faptul că poate fi modelat uşor de către superiorii „de la centru" sau de „enteres". Cred că autorului nu putea să-i scape o coincidenţă extraordinară: identitatea secvenţei sonore *tra(h)-,* de la începutul cuvântului românesc, cu cea de la începutul cuvintelor greceşti τραγί „ţap" şi τραγέλαφος „(personaj sau lucru) grotesc, ridicol". [14, p. 135-136] Contemporanii lui Caragiale gustau, cu siguranţă, mult mai mult decât noi, în zilele noastre, hazul unor asemenea asocieri subtile de ordin lingvistic.

În epoca contemporană lui Nicolae Iorga frecvenţa acestor nume a fost atât de mare, încât acesta cerea cu cea mai mare insistenţă „descostachizarea" şi „despetrachizarea" numelor. [6, p. 16]

Interesante sunt judecăţile afective şi estetice pe care le exprimă Hasdeu, în *Etymologicum Magnum Romaniae*, plin de antipatie faţă de „dizarmoniosul" *-achi*, căruia îi anticipă destul de corect evoluţia: „cel mai uricios din toate sufixele deminutivale, destul de numeroase în limba română, *-achi* şi-a trăit traiul; negreşit, el va rămânea pentru totdeauna în istorie, ca o trăsătură incidentală a unei epoci, dar în viul grai se va păstra pe ici, pe colea numai doară la luarea peste picior".

A treia perioadă, care ajunge până în zilele noastre, este o perioadă neutră. Sufixul *-ache* (*-achi*) în această perioadă încetează să mai fie productiv, se întâlnesc doar vechile

[1] Articolul *Căţeluşul Samurache*, publicat de G. I. Tohăneanu în *România literară*, nr. 39, 1992, p. 10, trece în revistă mai multe reflexe literare ale elementului derivativ: pornind de la Grigore Alexandrescu, dar oprindu-se mai ales la Caragiale.

BDD-A6829 © 2012 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:56:02 UTC)

formații care s-au păstrat. Numeroase nume de familie existente azi în nomenclatorul onomastic se prezintă ca derivate cu sufixul diminutival de origine greacă *-ache* (*-achi*).

-ache (cifra reprezintă numărul purtătorilor derivatului atestat):

Postolache – 896
Vasilache – 744
Enache – 716
Andronache – 510
Ermurache – 357
Ursache – 305
Mihalache – 298
Petrache – 278
Manolache – 242
Agache – 219
Iordache – 193
Păvălache – 153
Mihălache – 151
Condorache – 140
Frumusache – 108
Costandache – 95
Tudorache – 90
Condurache – 67
Costache – 67
Spînache – 67
Danalache – 61
Pavalache – 54
Dănălache – 49
Malache – 42
Valache – 40
Borodache – 36
Molache – 36
Prangache – 31
Spanache – 28
Isache – 27
Apostolache – 23
Adamache – 22
Stavarache – 21
Stăvărache – 20
Andrunache – 15
Hurmuzache – 15
Jelache – 15
Iacobache – 13
Manalache – 13
Fotache – 11
Palache – 11

-achi:

Ursachi – 3414
Postolachi – 3212
Vasilachi – 1782
Enachi – 1638
Mihalachi – 1497
Andronachi – 1057
Ermurachi – 919
Agachi – 830
Petrachi – 775
Pavalachi – 767
Iordachi – 761
Condorachi – 442
Malachi – 418
Frumusachi – 396
Danalachi – 360
Costachi – 288
Spînachi – 224
Costandachi – 206
Manalachi – 205
Manolachi – 197
Borodachi – 183
Ianachi – 173
Condurachi – 116
Isachi – 109
Frumuzachi – 106
Stavarachi – 103
Prangachi – 90
Valachi – 86
Furmuzachi – 84
Adamachi – 66
Apostolachi – 65
Sandachi – 63
Costandachi – 62
Fotachi – 58
Pavalachii – 58
Bulachi – 54
Tudorachi – 51
Fîrnachi – 47
Palachi – 46
Pîrțachi – 45
Tanasachi – 40
Iacomachi – 38
Surachii – 36
Tudurachi – 35
Ianachii – 32
Tachii – 32
Spanachi – 31
Formachi – 30
Conachi – 24
Molachi – 24
Gurmuzachi – 23
Panaidachi – 23
Amilachi – 22
Dumitrachi – 22
Patrachi – 21
Iacobachi – 19
Păvălachi – 17
Surachi – 17
Andarachi – 14
Matachi – 14
Hațachiu – 13
Tănăsachi – 13
Angalachi – 12
Chironachi – 12
Dănălachi – 12
Monolachi – 12
Palachii – 12
Sandulachi – 12
Lascarachi – 11
Vasîlachi – 11
Duplachi – 10
Hurmuzachi – 10
Marinachi – 10
Panaitachi – 10
Stavrachi – 10

Deşi în limba româna există în majoritatea cazurilor şi cuvântul nederivat, totuşi în unele situații nu putem avea siguranță că formele citate au fost derivate pe teren românesc. Unele ar putea fi chiar nume greceşti, care au servit ca model.

BDD-A6829 © 2012 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:56:02 UTC)

Întâlnim şi variante cu *-achie* şi *-achii,* care sunt nişte variante schimonosite, apărute prin analogie cu sufixele de origine slavă: *Ursachii* – 365, *Postolachii* – 171, *Agachii* – 161, *Enachii* – 154, *Vasilachii* – 143, *Andronachii* – 58, *Petrachii* – 43, *Frumusachii* – 41, *Mihalachii* – 29, *Malachii* – 27, *Duplachii* – 20, *Lachii* – 20, *Ermurachii* – 15, *Iordachii* – 15, *Angalachii* – 13, *Manolachii* – 12, *Bulachii* – 11, *Costachii* – 11, *Gormuzachii* – 10.

Din materialul expus rezultă că *-ache* a derivat în special de la prenume: de la *Apostol* s-a făcut *Apostolache*, de la *Ene – Enache*, de la *Tudor – Tudorache,* de la *Vasile – Vasilache.*

Sufixul *-ache* în antroponimie este asociat şi cu alte sufixe:

ache + sufixe diminutivale *-iţa*: *Iordachiţa* – 16; *-uţă: Gachiuţa* – 44;

-ache + *-escu*: *Enachescu* – 22, *Iordachescu* – 116.

-ache + *-oae*: *Amihalachioae* – 14.

-ache + sufixele *-enco*, *-ev*, *-eva, -evici*: *Macheenco* – 11, *Macheev* – 114, *Macheeva* – 82, *Enachiev* – 49, *Ianachevici* – 24, *Ianachiev* – 19, *Enachieva* – 15, *Ianachieva* – 10.

În afară de aceste nume, mai atestăm o categorie de prescurtări, hipocoristice, de la aceste derivate, foarte mult folosite în perioada de productivitate a sufixului, ca semn al familiarităţii. Aplicat de regulă la nume calendaristice (el nu apare decât excepţional la nume laice, ca în *Condurachi*, *Stănachi* [8, p. LIV-LV]) de cele mai multe ori din numele de bază nu rămâne decât doar sufixul însoţit de o vocală sau o consoană finală a temei, ceea ce înseamnă că, cu toată sufixaţia, suntem în faţa unor hipocoristice: *Dachi* – 14, *Hachi* – 210, *Lachi* – 229, *Metachi* – 23, *Mitachi* – 86, *Malachi* – 418, *Matache* – 14, *Tachi* – 41, *Tanachi* – 103, *Trachi* – 24 etc. De multe ori nu putem şti, fără o informare mai amănunţită, care e forma completă. Astfel *Lachi* poate fi de la *Anghelachi*, *Apostolachi*, *Mihalachi*, *Manolachi*, *Neculachi*, *Postolachi*, *Vasilachi* etc.; *Mache*, de la *Adamache*, *Gherasimache* (*Gherasimos* „respectabil"), *Onesimache*, *Valsamache*, *Zosimache*; *Mitachi,* formă prescurtată prin sincopa lui *r* de la *Dumitrache; Nache*, de la *Antonache*, *Ionache*, *Marinache*; *Pache*, de la *Filipache*; *Rache*, de la *Stavrache*, *Tudorache*, *Zamfirache*; *Sache*, de la *Năstăsache*, *Tănăsache*; *Tachi*, de la *Costachi*, *Panaitachi*; *Trachi*, de la *Dumitrachi*, *Petrachi* etc.

Sufixul *-ache* (*-achi*) a cunoscut o perioadă de productivitate mare în epoca domniei fanarioţilor, marcând în evoluţia limbii noastre literare o perioadă distinctă a influenţei greceşti. [9, p. 126] Astăzi însă *-ache* nu mai creează derivate noi, dar îl atestăm, cu o valoare neutră, în formaţiile consacrate, în numele de familie. Uneori mai apare spontan în creaţii scrise, în stilul familiar, confirmând în esenţă specializarea sa în „luarea peste picior". De fapt, tocmai pentru că *-ache* are această valoare ironică şi depreciativă, mi se par argumente pentru a prevedea că nu va deveni total neproductiv şi nu va dispărea.

REFERINŢE BIBLIOGRAFICE

1. Graur Al. *Încercare asupra fondului principal lexical al limbii române*. Bucureşti, Editura Academiei, 1954.

BDD-A6829 © 2012 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:56:02 UTC)

2. Coteanu Ion, Sala Marius. *Etimologia şi limba română. Principii-probleme*. Bucureşti, Editura Academiei, 1987.

3. Mihăescu Haralambie. *Influenţa grecească asupra limbii române până în secolul al XV-lea*. Bucureşti, Editura Academiei, 1966.

4. Ivănescu G. *Istoria limbii române*. Iaşi, Editura „Junimea", 1980.

5. Enică Cătălin. *Lexicul de origine turcă şi greacă în literatura română modernă şi contemporană*. Rezumatul tezei de doctorat. Conducător ştiinţific prof. univ. dr. Petru Zugun, 2010. [http://www.uaic.ro/uaic/bin/download/Academic/Doctorate_ianuarie_2010/Enic.Ctlin. pdf, vizitat pe 10 martie 2012]

6. Iorga Nicolae. *Nume de botez la români*. Bucureşti, 1934.

7. Iustina Burci. *Nicolae Iorga şi consideraţiile sale despre numele de botez la români*. Limba Română. Chişinău, nr. 1-2, anul XXI, 2011, p. 27-34.

8. Constantinescu N. A. *Dicţionar onomastic românesc.* Bucureşti, Editura Academiei R.P.R, 1963.

9. Ştefănescu-Goangă Zizi. *Sufixul -ache*. În: Studii şi materiale privitoare la formarea cuvintelor în limba română, vol. III. Bucureşti: Ed. Academiei Republicii Populare Române, 1962.

10. Rodica Zafiu. *„Românache", „străinache".* [http://www.romlit.ro/romnache_strinache]

11. Pascu G. *Sufixele româneşti.* Bucureşti, 1916.

12. Graur Alexandru. *Nume de persoane*. Bucureşti, Editura ştiinţifică, 1965.

13. Şăineanu Lazăr. *Dicţionar universal al limbii române*, a treia ediţie, 1914; a cincia ediţie 1925 şi *Dicţionarul limbii române*, serie nouă, VI-XIV (M-Z). Bucureşti: Editura Academiei, 1965-2005.

14. Pârvu Boerescu. *Dificultăţi ale etimologiei limbii române: este hahaleră un cuvânt creat de I. L. Caragiale?* În: Limba Română. Academia Română, secţia de filologie şi literatură, 2006, nr. 3-4, p. 133-138.

BDD-A6829 © 2012 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:56:02 UTC)